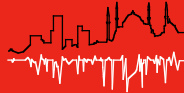

hepimiz için abc

afete hazırlık el kitabı

B. Ü. KANDİLLİ RASATHANESİ VE DEPREM ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
AFETE HAZIRLIK EĞİTİM BİRİMİ

Hepimiz İçin ABC Afete Hazırlık El Kitabı

Bu eğitim proğramı, Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü Afete Hazırlık Eğitim Projesi (AHEP), Ulusal Deprem İzleme Merkezi, Jeofizik Ana Bilim Dalı, Deprem Mühendisliği Ana Bilim Dalı'ndan ve farklı kurumlardan uzmanlar ve araştırmacılar ile birlikte hazırlanmıştır.

- Kaynaklar:**
- * City of Los Angeles Fire Department
Southern California Earthquake Center
 - * Boğaziçi Üniversitesi Kandilli Rasathanesi ve
Deprem Araştırma Enstitüsü
 - * American Red Cross
 - * Türkiye Kızılay Derneği

Bu yayın Yabancı Ülkelere Afet Yardımı, Amerikan Uluslararası Kalkınma Kurumu'nun AOT-G-00-00-00235-00 nolu resmi kararı ile gerçekleştirilmiştir. Bu yayının içeriğinin, Amerikan Uluslararası Kalkınma Kurumu açısından bağlayıcılığı yoktur.

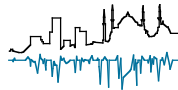

BÜ KRDAE ve Milli Eğitim Bakanlığı MEB ile yapılan işbirliği çerçevesinde, ABCD Eğitimleri, MEB Temel Afet Bilinci Eğitimcileri aracılığı ile 2000 yılından itibaren okullarda verilmektedir.

© Copyright 2005, Boğaziçi Üniversitesi, Kandilli Rasathanesi ve Deprem Araştırma Enstitüsü, Afete Hazırlık Eğitim Birimi
ISBN: 975-6193-21-2

Bu yayının içeriğinin hazırlanmasında emeği geçenlere teşekkür ederiz.

B. Ü. KANDİLLİ RASATHANESİ VE DEPREM ARAŞTIRMA ENSTİTÜSÜ
AFETE HAZIRLIK EĞİTİM BİRİMİ

AFET BİLİNCİ

TÜRKİYE'DEKİ DEPREMLER

Türkiye bir deprem ülkesidir. Bu gerçeği 1999 yılında, 17 Ağustos Kocaeli (Gölcük/İzmit), 12 Kasım Düzce ve 1 Mayıs 2003 Bingöl depremleri ile ulusça hatırladık; onbinlerce can kaybı, milyonlarca dolar ekonomik kayıp ve iş kaybı oldu. Bundan sonra yaşadığımız acıları ve çektiğimiz sıkıntıları unutmadan, kendimizi ve sevdiklerimizi korumak için hazırlık yapmak bizim elimizdedir.

Dünyada deprem tehlikesi altında yaşayan pek çok ülkedeki diğer insanlar gibi, bizler de Türkiye'nin hemen hemen her yerinde deprem (ve diğer afetlerin) tehlikesi ile karşı karşıyayız. Bu nedenle de risk altındayız.

DEPREMLER DÜNYANIN PEK ÇOK YERİNDE MEYDANA GELEN DOĞAL OLAYLARDIR

Dünyada her yıl yaklaşık 3,500,000 deprem meydana gelir. Bunların yalnızca 1,000,000 tanesi kayıt edilebilir. Hissedilebilen deprem sayısı ise yalnızca 34,000'dir.

Her yıl 800 adet orta büyüklükte (5.0-5.9) ve az hasara yol açan deprem meydana gelir. Yılda yaklaşık 120 adet büyük deprem (6.0-6.9) biraz daha fazla hasar verir. Ortalama bir yılda, potansiyel olarak yıkıcı olan 18 deprem (7.0-7.9) olur. Ve her 10-20 yılda bir felakete yol açabilecek bir deprem (8.0-8.9) olur.

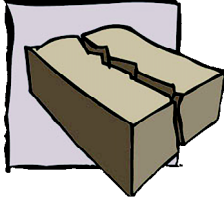
DEPREM EFSANELERİ / SÖYLENTİLERİ

Efsaneler, nasıl olduklarını anlayamadıkları olayları açıklayabilmek amacıyla, toplumlar tarafından yaratılmışlardır. Günümüzde bilimsel çalışmalar sonucunda depremlerin nasıl, nerelerde oluştuğu artık bilinmektedir. Uzun vadeli tahminler yapılmakla birlikte kısa vadede, nerede ve ne zaman deprem olacağını kesin olarak önceden bilmek mümkün değildir. Depremi önceden haber veren bir sistem ya da teknoloji dünyanın hiçbir yerinde henüz bulunmamaktadır. Bu nedenle de artık bu söylentilere değil de gerçeklere bakmak ve hazırlık çalışmalarına ağırlık vermek çok daha önemlidir.

TEKTONİK PLAKALAR TEORİSİ

Günümüzde depremleri açıklayan bilimsel teori Tektonik Plaka teorisidir. Dünyanın yüzeyini oluşturan tektonik plakalar su üzerinde yüzen tahta plakalar gibi sürekli hareket halindedir. Bu hareket sırasında birbirlerine değeri, iter ve sıkıştırırlarken oluşan sürtünme sonucu biriken enerji bir süre sonra bu bölgelerde deprem dediğimiz sarsıntı ve kırılma ile sonuçlanır. Her depremin ardından yer kabuğu yeniden enerji biriktirmeye başlar.

DEPREM TEHLİKELERİ VE RİSKLERİ

Deprem tehlikesi, ülkemizin yer kabuğu üzerindeki konumu nedeniyle var olan ve ortadan kaldıramayacağımız bir durumdur. Oysa deprem riski, deprem sonucu oluşabilecek hasar ve zarar görebilirliğimizdir ve alınacak önlemlerle bu risk azaltılabilir. Deprem tehlikelerini oluşturan çok çeşitli nedenler vardır:

1. Sarsıntının Gücü
2. Sarsıntının Süresi
3. Deprem Merkezinden Uzaklık (merkezden uzaklaştıkça güç azalır)
4. Zemin (Yer) Cinsi
5. Depremin Odak Derinliği

DEPREMİN VERDİĞİ ZARARLARI ARTIRAN RİSK FAKTÖRLERİ

Deprem tehlikesiyle karşı karşıya olan ülkelerde hasarı veya zarar görebilirliği arttıran her türlü davranış deprem riski olarak adlandırılır. Bu risk alınacak önlemlerle azaltılabilir. Bunlar:

1. Bina Tasarımı, Malzemesi, İnşaatı ve Kullanımı
2. Yaşamsal Zarar Görebilirlik
3. Yapısal Olmayan Tehlikelerin Azaltılması
4. Yangın Önleme ve Yangınla Mücadele Kapasitesi
5. İlk Müdahaleci Kapasitesi

Ancak önlem alırsak bu zararı atlatabiliriz. Eğer hiçbir önlem almazsak,

SALLANDIĞINDA ÇOK GEÇ OLACAK!

DEPREMDEN ÖNCE

AFETE HAZIRLIK KÜÇÜK ADIMLARDAN OLUŞUR

Afete hazırlık, herkesin kolaylıkla atabileceği ve atması gereken bir seri küçük adımın toplamından başka bir şey değildir. Hazırlık bir gecede yapıp tamamlanamaz. Ama atılan her küçük adım önemlidir.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE PLANLAMA

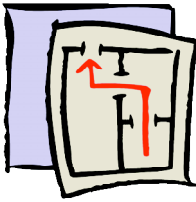
Aile Toplantısı:

Depreme hazırlık olarak, okul çağındaki çocuklar da dahil olmak üzere tüm aile üyelerinin katılımı ile bir aile toplantısı yapılır. Bu toplantıda deprem öncesi hazırlıklar, deprem sırasında ve sonrasında öncelikle yapılacaklar ele alınır.

Güvenli Yerler:

Bulduğunuz mekanlarda tehlikeli yerleri belirleyin. Örneğin; pencere önleri, asılı duran büyük ve ağır aydınlatma araçları, büyük , ağır ve devrilebilen eşyaların yanı, ocak gibi yangına neden olabilecek eşyaların yanından uzak durun.

Korunabileceğiniz daha güvenli yerleri belirleyin; örneğin; sağlam bir masanın altı, sağlam bir koltuk ya da divanın yanbaşı, yatağınızın yanı, bir köşedibi ya da iç duvarlardan birinin yanı. **Çöküp, kapanıp, tutunmak** için en güvenli yeri bulun.

Çıkış Yolları:

Olağan çıkış yollarını ve belki de ilk anda aklınıza gelmeyen pencereler ve arka kapılar gibi diğer çıkış yollarını belirleyin. Düşerek, kayarak kapı, koridor gibi çıkış yollarında engel oluşturacak eşyalar varsa bunları kaldırın. Örneğin; kapı arkalarında rulo halinde duran halı, ütü masası, elektrik süpürgesi gibi eşyalar, koridorlardaki kitaplıklar. Çıkışa engel olabilecek durumlarda kullanmak üzere bina içerisinde bir levye bulundurun.

Buluşma Noktaları:

Ev içinde, ev dışında ve mahalleniz dışında tekrar biraraya gelebileceğiniz yerler belirleyin. Deprem olduğunda bütün aile üyeleri birarada olamayabilir. Eğer birbirinizi tekrar nerede bulacağınızı bilerseniz, içiniz rahat olacaktır. Aynı yerlerde olmanız durumunda, aile bireylerinin birbirlerini haberdar etmek amacıyla mesaj bırakabileceği, sadece aile üyelerinin bildiği yerleri belirleyin.

Bölge dışı bağlantı kişisi:

Bir afet sonrasında bütün telefon hatlarının açık olması yardım çağrılabilmesi açısından çok önemlidir. Oysa telefon hatları hasar ve aşırı yüklenme nedeniyle kilitlenmektedir. Hem yerel hatlar hem de başkent hatları yoğun olarak kullanılacaktır. Bu yüzden hem oturduğunuz bölge, hem de başkent dışında bir kişiyi bölge dışı bağlantı kişisi olarak belirleyin. Bu kişiye sizi merak edecek bütün arkadaş ve akrabalarınızın telefon numaralarını verin. Arkadaşlarınıza da bu kişinin telefon numarasını verin. Bundan sonra iyi olduğunuzu bildirmek için yalnızca kısa bir telefon konuşması yapmanız yeterli olacaktır; bölge dışı bağlantı kişinin gerisini halledecektir. Daha sonra bu kişiye tekrar ulaşım sizi arayan kişiler hakkında bilgi almanız da kolay olacaktır.

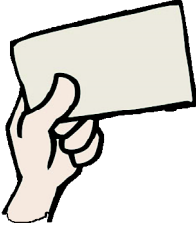
Aile üyeleri yer, isim, adres ve telefon numaralarını daima üzerlerinde bulundurmalıdırlar.

Sağlıkla ilgili acil durumlar dışında telefonu kullanmayın:

Afetten sonra kontürlü telefonlar ve cep telefonları ile iletişim sağlanamayabilir; ya da çok zor olabilir. Bununla birlikte afet durumlarında cep telefonlarının 'kısa mesaj servisi (SMS)'ni kullanarak haberleşmek mümkün olabilir, çünkü cep telefon şebekesini çok az bir kapasite ile kullanarak kısa mesaj göndermek mümkündür.

Sağlıkla ilgili acil durumlar dışında telefonları kullanmayın. Bölge dışı bağlantı kişinize cep telefonundan 'bir kısa mesaj' göndererek durumdan haberdar edin. Sizi merak edenler sizi değil bölge dışı bağlantı kişinizi aramalıdır. Dolu bir telefon pilini de yedek olarak bulundurun.

Önemli evrakların hazırlanması:

Bir afet sonrasında evinize bir daha asla girememeniz halinde yaşamınızı devam ettirebilmek için hangi belgelere gerek duyacağınızı düşünün. Deprem sırasında belgelerinizin kaybolmasını önlemek için birer kopyalarını hazırlayın. Bunları bölge dışındaki bir akrabanıza gönderin veya su geçirmeyen bir torbada ayrı bir yerde saklayın. Örneğin, ikametgah, nüfus kağıdı, banka defterleri, kimlik kartları, senetler ve iş belgeleri, okul diplomaları, pasaport gibi evrakların kopyaları deprem çantasında ya da arabanın bagajında bulundurulabilir.

FİZİKSEL KORUNMA ÖNLEMLERİ

Binaları Doğru İnşa Etmek:

Binaları güvenli hale getirmenin en kolay ve en ucuz yolu binaların inşaatının en baştan doğru olarak yapılmasıdır. Binaları depreme karşı güvenli inşaa etmenin maliyeti, güvensiz binaların bir deprem durumunda neden olacağı sorunlar ve getireceği maddi yükü kıyaslanmayacak kadar azdır. Hiç bir bina depreme karşı %100 dayanıklı değildir. Ancak, binalarımızı içinde yaşayanların can güvenliğini koruyacak şekilde nasıl doğru inşaa edebileceği bilinmektedir.

Binanın Denetlenmesi:

Binanın uzman mühendislerce incelenmesi ve güçlendirilmesi, güçlendirme uygun değilse binadan taşınması en doğrusudur. Güvensiz bir binada kişilerin korunmasını garanti edecek bir yöntem yoktur. Binanın denetlenmesi için yerel yönetimler, üniversite ve meslek odalarına başvurulabilir.

**DEPREMDEN
ÖNCE**
Fiziksel Korunma
Önlemleri

Yatağınızın yanında fener, iş eldiveni ve ayakkabı bulundurun:

Deprem sonrası çıkış yolunuzu bulmaya çalışırken ellerinizi ve ayaklarınızı korumanız gerekebilir. Bunun için, yatağınızın yanında fener, ayakkabı/sağlam terlik ve iş eldiveni bulundurun.

Bunları elinizin altında olacak şekilde yatağınızın yanına plastik bir torba içinde koyun ki depremi hissettiğiniz anda hemen uzanıp alabilmeniz mümkün olsun. Karanlık bir odada bunlara kolaylıkla erişmek için bir kaç kez deneme yapın.

Bir depremden sonra asla ateş kullanmayın:

Depremden sonra gaz kaçağı olmadığından emin olmadan kibrit, çakmak gibi kıvılcım yaratabilecek ateş kaynaklarını kullanmamamız gerekir. Sigaraları söndürün.

**YAPISAL OLMAYAN TEHLİKELER
VE RİSKLERİN AZALTILMASI**

'Yapısal Olmayan Elemanlar' Nelerdir?

Bunlar binanın taşıyıcı sistemine ait olmayan unsurlardır. Kolonlar, kirişler ve taşıyıcı duvarlar dışındaki hemen herşeydir. Örneğin, aydınlatma, havalandırma, ısıtma sistemleri, mobilya ile diğer aksam bunun içine girer.

Bir depremde meydana gelen hasarın yaklaşık yarısı yapısal olmayan nedenlerden kaynaklanır. Yapısal olmayan hasar can kaybına, yaralanmalara, tarihi ve kültürel mirasın kaybedilmesine ve büyük ekonomik zarara neden olabilir.

DEPREM TEHLİKE AVI YAPILMASI

Deprem hazırlık çalışmalarına, Deprem Tehlike Avı ile başlanabilir. Burada amacımız, kayarak ve düşerek bize zarar verebilecek eşyaları belirlemek, bunları sabitlemek veya yerlerini değiştirmektir.

Bazen, sadece bir mobilyanın yerini değiştirerek bile tehlikeyi giderebilirsiniz. Yapısal olmayan tehlikelerin giderilmesi çalışmasına devam etmek için, Deprem Tehlike Avı formunu gözden geçirirerek, neler yapacağınızı kontrol edin.

DEPREM TEHLİKE AVI

Deprem Tehlike Avı, tüm aile üyelerinin katılımıyla evde başlatılmalıdır. Evin her yeri, oda oda dolaşılıp sarsıntı sırasında nelerin uçarak, kayarak ya da düşerek tehlike yaratabileceği öngörülmelidir. En çok zaman geçirilen yerler kontrol edilmelidir. Örneğin; aile üyelerinin uyuduğu, yemek yediği, çalıştığı ve oyun oynadığı yerler. Bir araştırmacı gibi çalışarak yapılması gerekenler bir liste halinde sıralanmalı, bulunan tehlikeler giderilene kadar takip edilmelidir. Deprem Tehlike Avı çalışmasını yaparken önceliklerinizi belirleyin.

- 1. Yaşamsal tehdit yaratacak olan eşyaların (yatak odasındaki giysi dolapları, vb.) sabitlenmesi**
- 2. Maddi kayıp ve iş kaybı yaratacak olan eşyaların (bilgisayarlar, elektronik eşyalar, vb.) sabitlenmesi**
- 3. Yaşamınızı kolaylaştıran ya da sizin için önemli olan eşyaların (aile yadigarı biblo, vazo gibi eşyalar) sabitlenmesi**

- Yüksekçe yerleştirilmiş ağır eşyalar, en kısa boylu aile üyesinin baş hizasından daha aşağıda bir yere indirilmelidir.
- Mobilyalar, mutfak dolapları da dahil olmak üzere duvarlara sıkıca sabitlenmelidir.
- Beyaz eşyalar ve sofbenlerin sıkıca sabitlendiğinden emin olunmalıdır.
- Tüpgazlar ve her türlü gaz tankları buldukları yere sıkıca sabitlenmelidir.
- Pencere önündeki yatak ve mobilyaların yerleri değiştirilebilir, dayanıklı camlar kullanılabilir, perdeler kapalı tutulabilir.
- Ağır ve önemli elektronik eşyalar sıkıca sabitlenmelidir.
- Aydınlatma elemanlarının tavana sağlam şekilde sabitlendiğinden emin olunmalıdır.
- Duvara çerçeve asarken kanca vida kullanılmalıdır.
- Tehlikeli maddeler (zehirli, yanıcı, parlayıcı) kontrol edilmeli ve güvenli şekilde tutulmalıdır.
- Mutfak dolap kapaklarına sarsıntı sırasında açılmalarını önleyecek tutaçlar takılmalıdır.

Bulduğumuz tehlikeler:

Düzeltilme tarihi:

DEPREMDEN ÖNCE

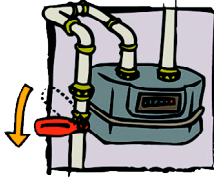
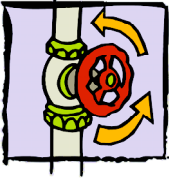
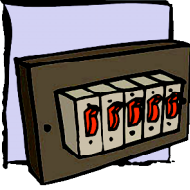
İlk Müdahale
Kapasitesi:
Kaynaklar, Beceriler

İLK MÜDAHALE KAPASİTESİ: KAYNAKLAR, BECERİLER

Su ve Yiyecek:

Su yaşamsal bir gereksinimdir. Deprem sırasında hem sokaklardaki hem de bina içindeki pek çok su borusunun kırılması beklenebilir. Depremi hemen ardından eğer eviniz sağlamsa banyo küvetini ve lavaboyu su ile doldurup yedek su kaynağı oluşturabilirsiniz. Alternatif su depolanması esastır. Her bir kişi için günlük dört litre su depolayın. Bu miktar en az üç gün için hazırlanmalıdır. Bu miktardaki su, içmek, yemek hazırlamak, diş fırçalamak, diğer asgari hijyenik gereksinimler ve ufak çapta bulaşık yıkamak için gereklidir. Suyu, sağlam, ışık almayan, testi veya şişede depolayın. İçine su koyduğunuz plastik bidonları beton zemin üzerine koymayın. Beton zemindeki ısı değişikliği zaman içinde suyun bozulmasına neden olur. Suyun mümkünse ışık almayacak bir yerde tutulması daha da iyi olacaktır.

Yiyecek depolarken uzun süre dayanacak ve yüksek kalorili yiyecekleri seçin.

Tesisatların Kapatılması:

Elektrik şalterini, gaz ve su vanalarını kapatın. Bir deprem sonrasındaki en büyük tehlike yangındır. İlk tehlike gaz sızıntısıdır. Öncelikle gaz vanalarını kapatın. Her türlü gaz sızıntısı ve diğer yanıcı maddelerin tehlike yaratmadığından emin olmadıkça kibrit, çakmak kullanmayın. Elektrik düğmelerine dokunmayın. Tüm elektrikli aletlerin fişlerini, elektrik yeniden geldiğinde bozulmalarını önlemek için prizden çekin. Eğer su borularında hasar varsa, su vanalarının da kapatılması gerekebilir. Tesisatların kapatılmasını ailenin her üyesinin öğrenmesi çok önemlidir.

İlk Yardım Seti:

Bunları günlük ilk yardım ihtiyaçlarınız için de kullanabilirsiniz, ancak malzemeler kullanıldıkça ya da tarihleri geçtikçe yenileyin.

ACİL DURUM İHTİYAÇLARININ HAZIRLANMASI

Acil durumda kullanacağınız ihtiyaçlarınızı depolayabileceğiniz bir yer oluşturun. Eğer mümkünse bunları evinizin dışında, su ve hava ile temas etmeyecek şekilde bir kutunun içinde saklayın. Eğer bu mümkün olmazsa evinizin içinde bunlar için bir yer ayarlayın. Bu malzemeleri sürekli yenileri ile değiştirerek taze olmalarına özen gösterin.

Kişisel Deprem Çantası:

Ailenizin hayatta kalması için gerekli malzemeleri hazırlamanız çok önemlidir. Binanızda hasar olmasa bile, kendinizi tekrar güvende hissedene kadar dışarıda kalmayı tercih edebilirsiniz. Bu yüzden söz konusu malzemelerin yanınızda olması çok önemlidir. Ayrıca benzer bir çantayı da, evinizde olmamanız durumunda, arabanız ve işyerinde bulundurmanız faydalı olacaktır.

Çantada bulunması gerekenler:

- Su
- Enerji veren yiyecekler
- Yedek pilleri ile radyo
- Yedek pilleri ile fener
- İlk yardım çantası
- Kişisel, reçeteli ilaçlar. Örneğin, kalp, damar, tansiyon, şeker ve hormonal ilaçlar
- Bir kat giysi
- Bir miktar para
- Çok amaçlı çakı
- Düdük
- Kalem, kağıt
- İçinde önemli telefon numaralarının ve iletişime geçilecek kişilerin bilgilerinin bulunduğu su geçirmeyen bir dosya
- Çocuklar, yaşlılar, engelliler ve ev hayvanları için özel malzemeler.
- Tuvalet kağıdı. Tuvalet atıkları için naylon poşetler.

**DEPREMDEN
ÖNCE**
İlk Müdahale
Kapasitesi:
Kaynaklar, Beceriler

Her altı ayda bir planınızı gözden geçirin. Hazırlık çantanızdaki pilleri, reçeteli ilaçları, su ve yiyeceği değiştirin. Bu işlemi yaz-kış saati uygulamasında saatlerin yeniden düzenlendiği hafta sonu yapabilirsiniz.

Okuldaki öğrenciler için de bir acil durum çantası hazırlanırken içindeki malzemeler şunlar olmalıdır:

- Öğrencilerin aileleri ile ilgili bağlantı bilgileri
- Aile fotoğrafı
- Yaş grubuna uygun küçük bir oyuncak
- Yiyecek
- Bir şişe su

Her okulun bir **Acil Durum Yönetim Sistemi** olmalıdır. Okullar bu ve benzeri malzemeleri kendi ihtiyaçlarından fazla bulundurmamalıdır.

YANGINI ÖNLEMEK VE YANGIN GÜVENLİĞİ

Bir deprem sonrasında en büyük tehlikelerden bir tanesi yangın tehlikesidir.

DEPREMDE YANGIN RİSKİ

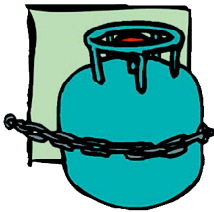
Depremde potansiyel yangın kaynakları şunlardır:

Elektrik:

Elektrikli hiçbirşeye dokunmayın. Tesisatı kapatın.

Kolay ulaşabileceğiniz yerlerde fener bulundurun.

Fenerden çıkacak herhangi bir kıvılcım olasılığına karşı, fenerin temiz bir naylon torba içinde bulundurulması önerilir. Evinizde ve işyerinizde ışıldak bulundurun.

Doğalgaz ve tüpgaz kaçağı:

Kırılan doğalgaz boruları, hasarlı tüpgazlar, devrilen şofbenlere önlem olarak hemen vanaları kontrol edin. Az miktardaki gaz kaçağı ihtimaline karşı bile çok dikkatli olun.

Alev alan ve tutuşabilen sıvılar:

Bu tür sıvıları dökülmesi durumunda hemen temizleyin. Ek olarak, sigaralar, kibritler ve mumlar da tehlike yaratabilir.

Soba ve benzeri ısıtıcılar:

YANGINA KARŞI ALINABİLECEK ÖNLEMLER

Yangını nasıl önleyebilirsiniz?

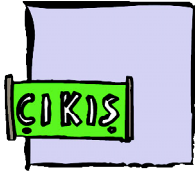
- Çocuklara ateşle oynamamalarını öğretin.
- Yanabilecek eşyaları sobaların ve ısıtıcıların yakınına koymayın.
- Yatarken sigara içmeyin (sigara yangınının en sık görülen nedenidir).
- Yıpranmış ya da arızalı kabloları değiştirin. Kabloları halıların altından geçirmeyin.
- Çok fazla sayıda elektrikli aleti tek bir prize bağlamayın.
- Evinizde en az bir, tercihen iki yangın söndürücünüz olsun.
- Yangın acil çıkış kapılarının her zaman açık olduğundan emin olun.
- Sizi yangına karşı uyarması için evinize, iş yerinize ve okulunuza duman dedektörleri koyun.

YANGIN GÖRÜRSENİZ

Eğer yangın görürseniz uymanız gereken bazı temel kurallar vardır!

- Eğer yangın küçükse hemen söndürün.
- Tereddüt etmeden **İTFAİYE 110'u arayın!** (Açık adresi, yangının ve yapının türünü, içerde kimse olup olmadığını söyleyin. Telefondaki görevli gerekli bütün bilgileri alıp, size telefonu kapatmanızı söyleyene kadar bekleyin.)
- **“YANGIN VAR!”** diye bağırarak çevrenizi uyarın, varsa yangın alarmı çalıştırın.

**DEPREMDEN
ÖNCE**
İlk Müdahale
Kapasitesi:
Kaynaklar, Beceriler

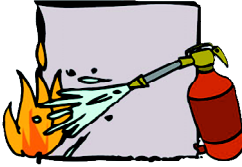

- Yangının olduğu odanın kapısını ve yangınla sizin aranızdaki diğer tüm kapıları kapatın.
- Binada kimsenin kalmaması için herkesi uyarın.
- **Hemen dışarı çıkın!**

Aşağıdaki şartlar altında bir yangını söndürmeyi asla denemeyin, yangın alanını hemen terk edin ve İtfaiye 110'u arayın:

- Yangın hızla yayılıyorsa,
- Çıkış yolunuzu kapatıyorsa,
- Yangın söndürücünün nasıl kullanılacağından emin değilseniz
- Yangın söndürücü kaldıramayacağınız kadar büyükse.

Yangın güvenliği yalnızca deprem sonrasında değil, günlük yaşantımızda her zaman için çok önemli bir konudur.

KÜÇÜK YANGININ SÖNDÜRÜLMESİ

Yanmanın kontrol dışı gerçekleşip önlenemeyen hali 'yangın'dır. Yanma için üç şey gereklidir.

- a. yakıt**
- b. hava / oksijen**
- c. ISI**

Bunlardan birini yok ederseniz yanma olayı gerçekleşmez. Eğer ortamda hava olmazsa, yakıt kaynağı tükenirse, ısı düşerse yanma olmaz.

Yangınların çoğu küçük başlar. Küçük bir yangının nasıl söndürüleceğini herkes öğrenebilir.

Küçük bir yangını:

- ıslak bir havlu ya da battaniye ile üzerini örterek,
- üzerine kum ya da toz atarak,
- bir yangın söndürücü kullanarak,
- bir yangın hortumu kullanarak söndürebilirsiniz.

YANGINA YAKALANIRSANIZ

Duman ateşten daha öldürücüdür!

- Hemen yere yakın bir pozisyon alın.
- Yüzünüzü ıslak bir havlu ile örtün.
- Güvenli bir çıkış noktasına doğru sürünerek ilerleyin.
- Sıcak olan bir kapıyı açmayın.
- Eğer bir yerde kapalı kalırsanız, kapıyı kapatın ve kapının altını ıslak bezlerle tıkayın.

Sizinle çıkış arasındaki yangın küçükse, hızla çıkışa doğru gidin. Eğer giysinizin tutuştuğunu fark ederseniz,

DUR, YAT, YUVARLAN!

YANGIN SÖNDÜRÜCÜLER

Taşınabilir yangın söndürücüler çok değerli yangın söndürme aletleridir. Bu aletler, erken müdahale edilmediği durumlarda hızla büyüyecek ve daha fazla hasar verebilecek küçük yangınları ortadan kaldırarak, can ve mal kaybının önlenmesinde çok önemli rol oynarlar.

Herkesin öğrenmesi gereken ilk nokta, küçük bir yangının nasıl söndürüleceğidir, çünkü büyük yangınların çoğu küçük başlar.

Her evde ve ofiste en azından bir tane çok amaçlı, TSE damgalı, ABC tipi, yeterince büyük ve etkili ancak herkesin kaldırabileceği ağırlıkta bir yangın söndürücü bulundurulmalıdır; yaklaşık 6 kg.'lık olması uygundur. Ailedeki her üye, yangın söndürücünün nasıl kullanılacağını öğrenmelidir.

**DEPREMDEN
ÖNCE**
İlk Müdahale
Kapasitesi:
Kaynaklar, Beceriler

YANGIN SÖNDÜRÜCÜNÜN BÖLÜMLERİ

1. Basınç saati:

Yangın söndürücüde yeterli basınç olup olmadığını gösterir.

2. Pim:

Yangın söndürücü kullanılmadan önce çekilip çıkartılmalıdır.

3. Hortum başı:

Yangının kaynağına doğrultulmalıdır.

4. Hortum:

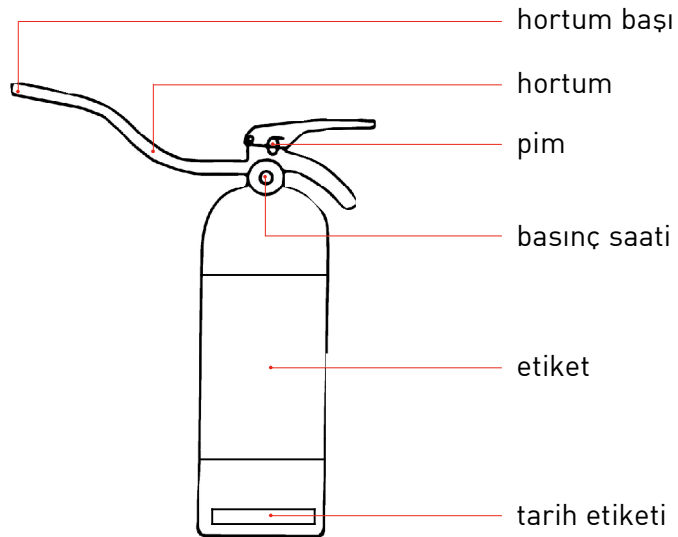
Esnek, kaliteli ve kullanılması kolay olmalıdır.

5. Etiket:

Yangın söndürücünün hangi tür yangınlar için olduğunu ve nasıl kullanılacağını gösterir.

6. Tarih etiketi:

Son kullanım tarihini gösterir.

YANGIN SÖNDÜRÜCÜYÜ KULLANMAK İÇİN

P.A.S.S. (Pimi çek, Ateşe Yönel, Sık, Süpür)

1. Pimi çek: Pimi yere paralel çekin.

2. Ateşin kaynağına doğru yönel:

Yangın söndürücüyü aşağıdan ve ateşe doğru tutun. Zehirli gazı solumaktan kaçının ve üzerinize sıçrayabilecek yanmakta olan parçalara dikkat edin.

3. Sık:

Yangın söndürücüyü ateşe doğru sıkın. Sıkarken belirli bir mesafeden uzaktan sıkın ve ateş sönmeye başladıkça yaklaşın.

4. Süpür:

Yangın sönmeye kadar süpürür gibi yaparak, söndürücü maddeyi sıkıştığınız alanı genişletin.

Yangın sönmeye kadar, ilk müdahaleden sonra geri çekilip durumu gözden geçirin.

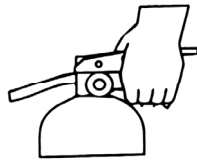
Bir kez sıkılan yangın söndürücü tam boşalmasa bile, yeniden doldurulmalıdır.

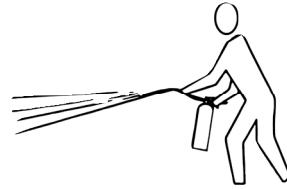
1. pimi çek

2. ateşin kaynağına yönel

3. sık

4. süpür

AİLE AFETE HAZIRLIK PLANI

Tamamladığınız her maddenin yanındaki kutucuğa onay işareti koyunuz.

RİSK DEĞERLENDİRMESİ VE PLANLAMA

- Bu konuda bir aile toplantısı yaptık.
- Evde, her odada en güvenli yerleri belirledik. (Pencerelerden, üzerimize düşebilecek büyük ve ağır eşyalardan ve yangına neden olabilecek soba, fırın gibi nesnelere uzakta yerler)
- Evdeki ve binadaki alternatif çıkış yollarını belirledik.
- Çevremizdeki olası yapısal olmayan tehlikeleri belirledik.
- Bölge ve başkent dışında bağlantı kurduğumuz kişi/kişileri ve telefon numaralarını biliyoruz. Bunlar: _____
- Tekrar nasıl buluşacağımızı biliyoruz.
- Evin içinde: _____
- Evin dışında: _____
- Mahallemizin dışında: _____
- Önemli evraklarımızın, adreslerin ve telefon numaralarının birer kopyasını hazırladık. Bu kopyadan bir nüsha bölge dışı bağlantı kişisine, bir nüsha da deprem çantamızda bulunduruyoruz.
- Deprem sonrasında telefonu yalnızca acil durumlarda kullanmamız gerektiğini öğrendik. Bilgi edinmek için radyo ve televizyonu kullanmamız gerektiğini biliyoruz.
- Her altı ayda bir planımızı gözden geçirmeyi kararlaştırdık.
- Bu bilgiyi tanıdığımız herkese aktarıyoruz.

FİZİKSEL KORUNMA ÖNLEMLERİ

- Binamız güncel deprem yönetmeliğine göre tasarlanmış ve inşa edilmiştir ya da yetkili bir mühendis tarafından incelenip gereken güçlendirme tamamlanmıştır.
- Binamızı nemden koruyoruz ve gereken tamiratları vakit geçirmeden yaptırıyoruz.
- Sarsıntı esnasında düşüp kayarak biz ya da çocuklarımız için hayati tehlike yaratabilecek yüksek ve ağır mobilyaları, büyük elektronik eşyaları, aydınlatma elemanlarını, beyaz eşyaları, tüpgazları ve diğer eşyaları kırılgan, kolonlara ve/veya döşemeye uygun şekilde sabitledik.
- İçindeki nesnelerin sarsıntı esnasında düşmesini önlemek için mutfak dolaplarının kapaklarına güvenlik mandalları taktık, televizyonumuzu, bilgisayarımızı ve diğer elektronik eşyaları uygun şekilde sabitledik ve resim, tablo gibi nesneleri duvara asarken çengel vidalar kullandık.
- Bir yangın söndürücü bulunduruyor ve yılda en az bir defa bakımını yaptırıyoruz.
- Sonraki nesillerimize aktarmak istediğimiz aile yadigarı eşyalarımızı depremde zarar görmemeleri için sabitledik.
- Tehlikeli maddelerin, sarsıntı esnasında devriliş risklerini önlemek için bunları sınırlı miktarda bulunduruyor, izole ediyor ve birbirlerinden ayırıyoruz.
- Yataklarımızın yanında bir çift ayakkabı, bir çift iş eldiveni ve pilleri yeni olan bir el feneri bulunduruyoruz.
- Deprem sonrasında, çevremizde gaz sızıntısı olmadığından kesinlikle emin olana kadar çakmak, kibrit ya da bunlar gibi yangına neden olabilecek şeyler kullanılmayacağını biliyoruz.
- Kırılabilir pencerelerden korunmak için camlara kalın perdeler astık, ya da üzerlerine film çektirdik.

İLK MÜDAHALE KAPASİTESİ: KAYNAKLAR VE BECERİLER

- Hayatımızı sürdüreceğimizi gereksinimlerimizi toparlayıp evde ve arabamızda bulundurmaya üzere deprem çantalarımızı hazırladık. (kişi başı günlük 4 litre su, 3 gün yetecek kadar yiyecek, reçeteli ilaçlar, el feneri, yedek piller, ilk yardım çantası, bir miktar nakit para, giysi, tuvalet ve kişisel temizlik malzemeleri, yaşlılar, çocuklar ve engelliler için gerekli olabilecek özel erzak ve ihtiyaçları da içerecek şekilde hazırlanmış bir çanta)
- Yangın söndürücünün nasıl kullanılacağını öğrendik.
- Elektrik şalterleri, doğalgaz ve su vanalarını nasıl kapatacağımızı biliyoruz.
- Yaşadığımız yerde, afet sonrasında kendi kendimize yardım edebilmek için organize olurken kullanabileceğimiz olay kumanda sistemi ya da standart acil durum yönetim sistemi ilkelerini öğrendik.
- Afete ve acil durumlara hazırlık ile ilgili ilk yardım, yangınla mücadele, hafif arama kurtarma, telsiz haberleşmesi ve Toplum Afet Gönüllüsü bilgi ve becerilerini kazandık.

İŞYERİ, OKUL, KURUM AFETE HAZIRLIK PLANI

Tamamladığınız her maddenin yanındaki kutucuğa onay işareti koyunuz.

RISK DEĞERLENDİRMESİ VE PLANLAMA

- İşyerinde, okulda ya da kurumumuzda afet etkilerini azaltma, hazırlık ve müdahale konularını kapsayan bir plan geliştirmek ve bu planı güncellemek için düzenli toplantılar yapıyoruz. Doğal ve çevresel felaketleri göz önünde bulundurarak iş sürekliliğinde aksama, tesislerde ya da hizmetlerde kayıplar, ekipman ve sistem arızaları, bilgi güvenliği ile ilgili sorunlar ve diğer acil durum konularını kapsayan bir organizasyon ve faaliyet planı hazırladık. Çalışanlar, ziyaretçiler, müşteriler, yaptığımız işler, hizmetlerimiz, gelir sürekliliği ve toplumdaki güvenilirliğimiz ile ilgili riskleri değerlendirip önceliklerini belirledik.
- Binalar, binaların yapısal olmayan elemanları ve binaların içindeki nesnelere nedeniyle ortaya çıkabilecek fiziksel riskleri belirledik ve değerlendirmeye tabi tuttuk.
- Bölgesel etkiler, tedarikçiler üzerindeki olası etkiler, pazar değişimi, özkaynaklar, müşteriler üzerindeki olası etkiler ve dışarıdan yardım alabilme konuları ile ilgili bir iş etkilene analizi yaptık. Önemli iş süreçleri, operasyonel etkiler ve maksimum iş dışı kalma zamanı, kritik ekipman, önemli işlem kayıtları, iletişim ağı ve sistem gereksinimlerini göz önünde bulundurduk.
- Tehlikelerin azaltılması, can güvenliği, çalışanların eğitimi, finansal planlama ve deprem sonrası faaliyetlerin yönetimi konuları ile ilgili bir planımız var.
- Faaliyetlemize devam etmek için alternatif yerler ile ilgili bir planımız var.
- Ekonomik riskleri karşılamak için sigorta sistemimiz var.
- Bölge ve mahallemize ait haritalarımız var. Alternatif tahliye ve toplanma bölgelerini belirledik.
- Evlerinde afet hazırlığı önlemleri almaları için çalışanlarımızı, müşterilerimizi ve gönüllülerini destekliyoruz ve cesaretlendiriyoruz.

FİZİKSEL KORUNMA ÖNLEMLERİ

- Binamız güncel deprem yönetmeliklerine göre uygun şekilde konumlandırılmış, tasarlanmış ve inşa edilmiştir ya da yetkili bir mühendis tarafından incelenerek gerekli görülen güçlendirme ve tamirat çalışmaları yapılmıştır.
- Binamızı nemden koruyoruz ve gereken tamiratları vakit geçirmeden yaptırıyoruz.
- Sarsıntı esnasında düşüp kayarak can kayıplarına, yaralanmalara neden olabilecek; iş sürekliliğini, hizmetleri engelleyecek ya da kültürel mirasımıza zarar verebilecek nesnelere uygun şekilde sabitledik; ağız mobilyaları, bilgisayarları, televizyon ve diğer elektronik eşyaları, aydınlatma elemanlarını, gaz ve su depolarını sabitledik.
- İçindeki nesnelere sarsıntı esnasında düşmesini önlemek için dolaplarının kapaklarına güvenlik mandalları taktırdık, resim, tablo gibi nesnelere duvara asarken cengel vidalar kullandık.
- Binamızda/tesisimizde; duman dedektörleri, yangın alarmları, otomatik söndürme sistemleri, yangın söndürme tüpleri ve hortumları ile otomatik acil durum aydınlatma sistemlerini kurmuş durumdayız ve bunların düzenli bakımlarını yapmaktayız. Binalarımızdaki acil çıkış yolları belirlenmiş ve işaretlenmiş durumdadır. Yılda en az iki defa bina tahliye tatbikatları yapmaktayız.
- Tehlikeli maddelerin, sarsıntı esnasında devrilip dökülmelerini önlemek için bunları sınırlı miktarda bulunduruyor, izole ediyor (ayrı ayrı kaplarda tutuyor) ve birbirlerinden ayırıyoruz.
- Önemli bilgilerimizi bölge dışında bir başka yerde düzenli olarak yedekliyoruz. (bu bilgiler öğrencilerin acil durum irtibat kişilerini, adreslerini ve bunların kullanım izinlerini de kapsamaktadır)

İLK MÜDAHALE KAPASİTESİ: KAYNAKLAR VE BECERİLER

- Çalışanlarımız ve müşterilerimiz için acil bir durumda ilk 72 saat süresinde ihtiyaç duyulabilecek malzemelerden yeterli miktarda uygun yerlerde saklamaktayız. (kişi başına günlük 4 litre su, 3 gün yetecek yiyecek, ilk yardım malzemeleri, jeneratörler, acil durum aydınlatma gereçleri, temel müdahale ekipmanları, alternatif iletişim adresleri, alternatif ulaşım yolları, geçici barınak ve temizlik malzemeleri)
- İlk yardım, kazazedeler arasında öncelik belirleme (triaj), hafif arama kurtarma, yangına müdahale, telsiz haberleşme, acil durum enerji jeneratörleri kullanımı ve toplum afet gönüllüsü bilgi ve becerileri konularında eğitim aldık.
- Elektrik salterleri, doğalgaz ve su vanalarını nasıl kapatacağımızı biliyoruz.
- Yaşadığımız yerde, afet sonrasında kendi kendimize yardım edebilmek için organize olurken kullanabileceğimiz olay kumanda sistemi ya da standart acil durum yönetim sistemi ilkelerini öğrendik.
- Bölgedeki insanların ve toplum örgütlerinin acil durumlara müdahale çalışmalarının desteklenmesi ve karşılıklı yardımlaşma konularında kendi kaynaklarımızın kullanımı ile ilgili bir plan hazırladık.

DEPREM SIRASINDA VE SONRASINDA

DEPREM SIRASINDA

DEPREM SIRASINDA YAPMANIZ GEREKENLER

Deprem sırasında herşey çok çabuk olur. Bu yüzden düşünüp ne yapacağınıza karar vermek için zaman yoktur. **Deprem sırasında yapılması gerekenleri refleks haline getirene kadar deprem tatbikatlarının yapılması çok önemlidir.**

Evde, işyerinde, okulda düzenli olarak deprem tatbikatı yapılması, tatbikat sonrasında neyin nasıl yapıldığının değerlendirilmesi deprem zararlarını azaltmak için gereklidir. Deprem sırasında, önce bir ses duyarsınız, sonra da sarsıntı başlar. Eğer etrafınızda başkaları varsa, onları korunmaları için uyararak amacıyla, **"DEPREM!"** diye bağırın.

ÇÖK, KAPAN, TUTUN

- Güvenli bir yer bulup **diz üstüne çök.**
- Başını ve enseni koruyacak şekilde **kapan.**
- Sağlam bir yere **tutun.**
- Derin derin nefes alarak sakinleşmeye çalış.
- Sarsıntı geçinceye kadar olduğun yerde kal.

Eğer bir mekanın içindeyseniz; Dayanıklı bir masanın ya da benzeri bir eşyanın yanına ya da altına çökün, camlardan korunun. Sarsıntı geçene kadar bekleyin, dışarıya koşmayın.

Eğer dışarıdaysanız; Açıklık bir alana gidip, üzerinize düşebilecek yıkıntılardan, elektrik kablolarından ve ağaçlardan korunun.

Eğer arabanızın içindeyseniz; Arabayı açıklık bir alana sürün ve orada kalın. Köprülerden, altgeçitlerden ve elektrik direklerinden uzak durun.

Eğer dar bir sokakta iseniz; Buralarda güvenli yer çok enderdir. Düşen objelere dikkat edin. Binaların içi dışarıdan daha güvenli olabilir.

DEPREM SIRASINDA YAPMAMANIZ GEREKENLER

- Merdivenlere ya da çıkışlara doğru koşmayın.
- Balkona çıkmayın.
- Balkonlardan ya da pencerelerden atlamayın.
- Asansör kullanmayın.

DEPREM SONRASINDA

DEPREMDEN SONRA NE YAPMALISINIZ?

Sakin olun. Panik yapmayın. Önce kendi emniyetinizden emin olun. Sonra çevrenizde yardım edebileceğiniz kimse olup olmadığını kontrol edin. Eğer tehlikede değilse kimseyi hareket ettirmeyin. Gidip yardım getirin.

İÇERİDE

- Eğer gaz kokusu alırsanız, gaz vanasını kapatın. Kibrit, çakmak kullanmayın. Camları ve kapıları açın. Elektrik düğmelerini çevirmeyin. Hemen binayı terk edin.
- Dökülen tehlikeli maddeleri temizleyin.
- Kırılan camlara dikkat edin.
- Yaralanmaları kontrol edin. Gerekliyse ilk yardım yapın.
- Gaz, su, elektrik tesisatlarını kontrol edin. Hasar varsa kapatın.
- Telefonu acil durumlar dışında kullanmayın. Yerinden oynayan telefon ahizelerini telefonun üstüne koyun.
- Neler olup bittiğini öğrenmek için radyo ve televizyonu izleyin.

Dışarı çıkarken, daha sonra rapor etmek üzere etrafınıza bakıp yapısal bir hasar ya da yangın tehlikesi olup olmadığını kontrol edin. Binanızda yapısal bir hasar yoksa, çoğu zaman içeride kalmak daha iyidir.

DIŞARIDA

- Eğer Toplum Afet Gönüllüsü veya Mahalle Afet Gönüllüsü olarak, ilk yardım, yangın söndürme veya hafif arama kurtarma eğitimi aldıysanız önce etrafınızdakilerin iyi ve güvende olup olmadığını kontrol edin.
- Acil durum çantanızı yanınıza alın ve mahalle buluşma noktanıza doğru harekete geçin ve yolunuzun üzerindeki hasara dikkat ederek bunları not alın.

DEPREM SIRASINDA VE SONRASINDA

- Eğer gönüllü olarak eğitim almadıysanız ama yardım etmek istiyorsanız, ilk önce yakın çevrenizdekilere yardım edin. Mahalle toplanma noktanıza gidin ve yardım etmek için gönüllü olun.
- Hasarlı binalardan uzak durun.

ARTÇI DEPREMLER

Artçı depremler sırasında, panik olmadan ana depremde yapmanız gerekenleri yapmalısınız.

NE YAPMAMALISINIZ?

Paniklemeyin, çılgılık atmayın ve koşmayın.

Unutmayın, **acil durumları ve yangınları bildirmek dışında telefonları kullanmamalısınız.**

Her türlü gaz sızıntısı ve diğer yanıcı madde tehlikesinin geçtiğine emin olmadıkça **kibrit, çakmak yakmayın, elektrik düğmelerine dokunmayın.** Eğer gaz kokusu alırsanız, mümkünse gaz vanasını kapatın, camları ve kapıları açın, hemen binayı terk edin.

TAHLİYE

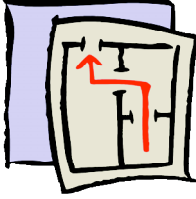
Tahliye asla hemen ve plansız olmamalıdır.

BÖLGE TAHLİYESİ

Tahliyeyi başlatmadan önce, gidilecek yerin daha güvenli bir yer olduğu ve oraya giden yolun güvenli olduğundan emin olunmalıdır.

Bir deprem sonrasında, bazı alanların tahliye edilmesi için gerekçeler olabilir:

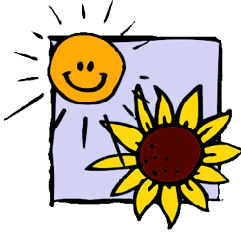
- Sahil şeridindeki alçak bölgelerde zemin özellikle zayıf olabileceğinden, bu bölgeler hemen tahliye edilmelidir. Herkes dikkatlice sahilden uzak yüksek ve güvenli bir bölgeye doğru harekete geçmelidir.
- Yangın ya da kimyasal madde tehlikeleri insanların hızla tehlike altındaki bölgeden uzaklaşmalarını gerektirebilir.

BİNA VEYA OKUL TAHLİYESİ

Binanızın ya da bulunduğunuz tesisin dışında içeridekinden daha fazla tehlike olabilir. Dışarıda güvenli bir toplanma yeri olmayabilir. Dışarıya çıkış yolları açık olmayabilir. Alternatif yolların açılması gerekebilir. Ancak genel olarak, deprem tek başına tahliye için yeterli bir neden değildir.

Ciddi bir deprem sonrasında, etkilenen bölgedeki öğrenciler, yolun açık ve gidilecek yerin güvenli olduğundan kesinlikle emin olmadan, servis araçlarıyla **hiç bir yere gönderilmemelidirler**. Öğrencilerin, tehlike tamamen geçene kadar okulda kalmaları uygun olacaktır; okul yönetimi, öğrenciler, veliler ve öğretmenler buna hazırlıklı olmalıdır.

PSİKOLOJİK DESTEK

Afetler insanları çok farklı biçimlerde etkiler. Olağan dışı şartlar altında olağan olan düşünce, duygu ve davranış boyutunda bir dizi tepki biçimi vardır.

Afetlerde insanlar çok farklı kayıplar yaşarlar. Bir kaybın ardından gelen doğal bir yas süreci vardır ve bu süreçte insanların çeşitli sıkıntılar yaşamaları doğaldır.

İLK 72 SAAT

Bir depremi izleyen ilk 72 saat içerisinde yardımın çoğu o anda hemen etrafımızda bulunan kişilerden gelir. Dünyanın hiç bir yerinde ciddi bir afet sonrasındaki tüm gereksinimleri karşılayabilecek bir devlet yoktur. Afetlere hazır olmak için edinebileceğimiz bir çok beceri vardır:

- İlk yardım
- Hafif Arama Kurtarma
- Yangın Söndürme
- Telsizle Haberleşme
- Müdahale Organizasyonu

Özel becerilerimiz olmadan da afetzedelere pek çok şekilde yardım edebiliriz: malzeme ve ulaşım sağlayabilir, yiyecek ve su bulup yemek pişirebilir, çadır ve geçici tuvalet kurabilir, yaşlı ve çocuklara göz kulak olabilir, güvenli olamayan yerlerin çevresine işaretler dikebilir ve ihtiyacı olanlara psikolojik destek verebiliriz.